ARKITEKTUR

4/2017
SEK 115
NOK 145
EUR 15
BYGGNAD
INTERIÖR
PLAN
LANDSKAP

DE NYA SVENSKA VILLORNA
CELSING I MÄLARHÖJDEN
MODERNISTEN FRÅN FALUN
BRUNO EHRS I BUNKER 104

THAM & VIDEGÅRD PÅ KROKHOLMEN
LANDSKAPET SOM DRAMATURG
SÅ KAN VILLAMATTAN FÖRTÄTAS

Villan

SCEN CATHERINE SLESSOR

MAGNUS STRÖM

På sitt kontor med vita väggar diskuterar Magnus Ström modellen till sitt examensarbete för ett buddistkloster på skotska Holy Isle. Buddistmunkar i saffransfärgade dräkter. Miniatyrmunkar befolkar en linjär struktur inbäddad i en sluttning. Byggnadens bärande tema är ett system av prefabricerade träkassetter som utgör munkceller. För Ström var detta projekt en vändpunkt, en bokstavlig och metaforisk upplysning, särskilt passande för ett buddistiskt program.

– Idén var att undersöka hur arkitektur kan utvecklas logiskt genom byggnadsmetoder, snarare än genom abstrakt formfinnande, säger han. Det fokuserade på fyra principer: konstruktion, detaljer, material och ordning, och hur de kan initiera och driva formgivningen.

Efter utbildning på arkitekturskolan i Portsmouth och start av en egen praktik i närliggande Lymington på Englands sydkust har Ström ihärdigt odlat dessa principer. Han har specialiserat sig på privatvillor och gillar kreativiteten och intimiteten i att arbeta med människor för att förverkliga deras husdrömmar.

– Våra uppdragsgivare brukar ha storslagna tomter och vi kan se att de har starka band till dem. En känsla av att vara rotad. Så det handlar om att svara på tomten och försöka skapa en känsla av fristad genom arkitekturen.

Men Ströms hus är också en pågående testbädd för formmässiga och intellektuella experiment. Det är en välbekant initiationsrit. Den moderna arkitekturens dominerande berättelse kan läsas som en sekvens av berömda villor: Savoye, Tugendhat, Mairea, Farnsworth, Eames, alla milstolpar längs en historisk väg. »

Höger. Magnus Ström driver Ström Architects i Lymington på Englands sydkust. Villaarkitektur är hans huvudfokus.
ILLUSTRATION KAJSA ELDSTEN

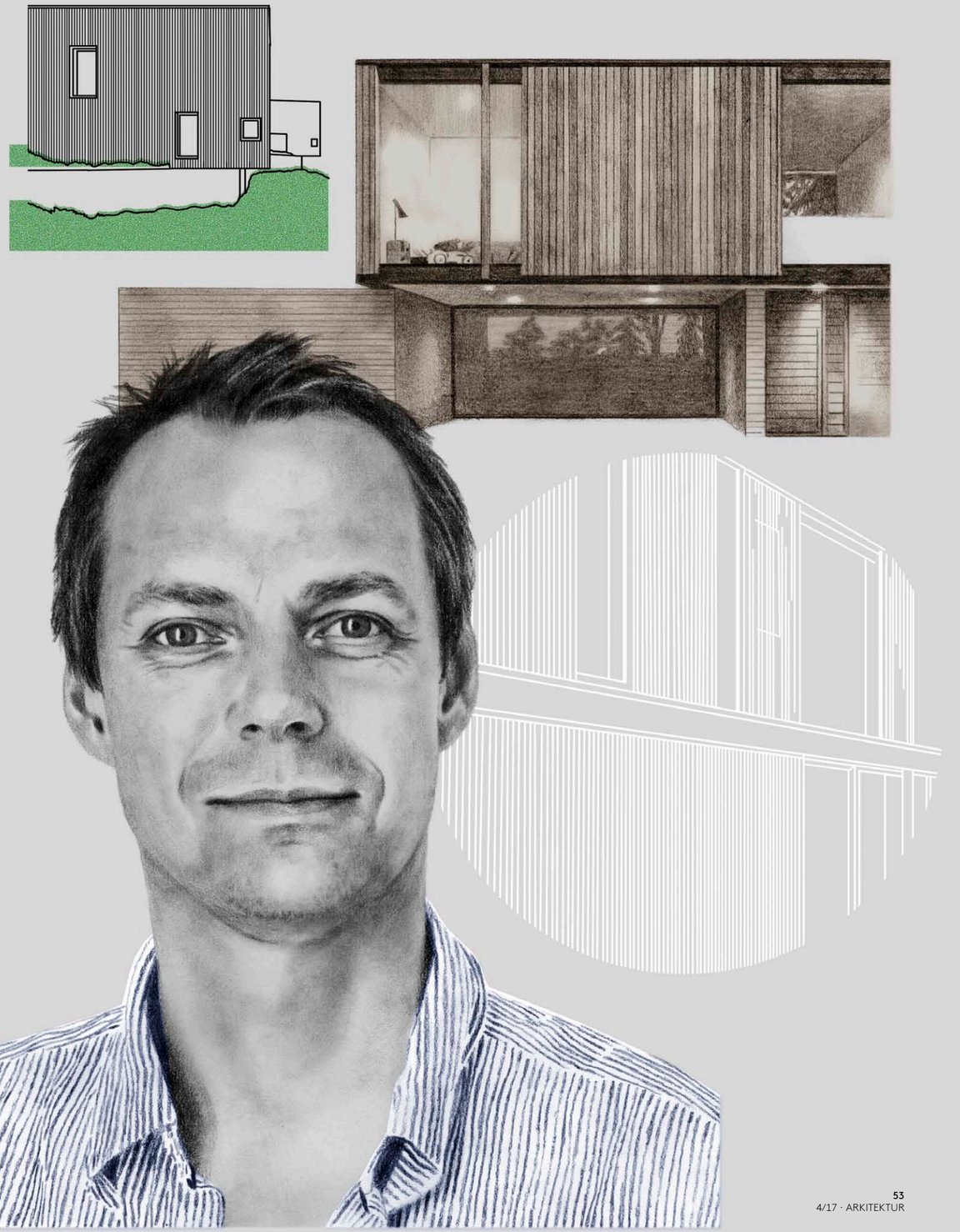

Vänster. Huset Woodpeckers (2015) ligger i utkanten av nationalparken New Forest i England. En begränsad budget föranledde husets enkla trästruktur – för att inte inverka på finishen.
FOTO LUKE HAYES

Nedan. Huset ersätter ett äldre hus på tomten, så ytan som fick bebyggas var begränsad. Till höger syns ett konservatorium på 20 kvm i ett plan.

SEKTION
1:100

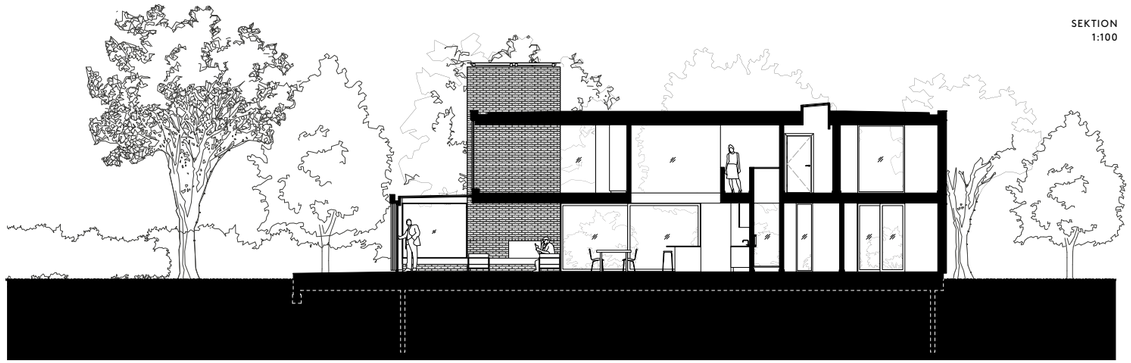

Ströms erfarenhet är typisk för det unga kontoret.

– När jag startade eget hade jag turen att tidigt få i uppdrag att rita ett unikt hus. Jag tänkte: Hur ska jag göra det här? Hur kan jag bygga ett estetiskt och effektivt hus inom budget? Så jag återvände till mitt examensarbete och bestämde mig för att tillämpa dess principer.

Det första huset var Blacksmith's Cottage på en tomt nära Aldeburgh, inåt landet från Suffolks kust. Omgiven av jordbruksmark bestämdes platsen av en befintlig damm och rester av äldre hus som hade brunnit ner.

– Ruinerna och de låga murarna hade en väldigt stark närvaro och vi ville ge uttryck åt det som en viktig del av platsen. Den linjära formen kommer från den lokala traditionens *long cottages*.

Ställd på tvären över ruinens murar för att bemöta platsens översvämningsrisk är konstruktionen en enkel stålstruktur med utfackning av trä.

– Det fick mig att börja tänka på konstruktion, detaljer och material och hur de samverkar för att uttrycka en logisk, funktionell arkitektur, säger Ström.

Liknande principer syns tydligt i Woodpeckers, ett tvåvånings fritidshus i kanten av New Forest National Park i Hampshire. Beställaren var intresserad av skandinavisk design. Proportionerna bestämdes av standardbalkar, vilket resulterade i en elegant ekonomi i lärkträ och glas med uppenbara nordiska förebilder. Det påminner också om asketiska schweiziska mästare som Peter Zumthor och Peter Märkli, andra viktiga förebilder när Ström var student.

Ström har bott i England sedan 1995.

– Redan som barn var jag intresserad av arkitektur. Det Sverige där jag växte upp hade tagit till sig modernismen, eller funktionalismen som det kallades, på ett helt annat sätt än England. Jag växte upp i ett hus från 1940-talet med stora panoramafönster och Aalto-stolar. Men då fanns det bara tre arkitekturskolor, i Lund, Göteborg och Stockholm, »

och intagningen var begränsad. Så jag bestämde mig för att om jag ville bli arkitekt skulle jag bli tvungen att flytta utomlands, säger han.

Ström studerade i Portsmouth eftersom han gillade segling och ville bo vid kusten. Bland hans lärare fanns Colin Stansfield Smith, mest känd som skolarkitekt för Hampshires lokala myndigheter. John Pardey, kännare av Jørn Utzon, var en annan viktig lärare.

– Det var en bra tid i Portsmouths historia och jag hade turen att vara där då. Skolan var inte för teknisk eller för konstnärlig. Den lärde helt enkelt folk hur man blir arkitekt.

Han är skeptisk mot den samtida smaken för parametricism, som främjas av framstegen i datorteknik.

– Arkitektur ska vara permanent och inte nyckfull. För tjugo år sedan kunde man inte skapa parametriska former. Se på Utzons opera i Sydney. Till synes en komplex byggnad, men i själva verket bara sfäriska trianglar skurna ur en sfärisk kupol. Formen går att räkna ut eftersom den har en rationell geometri.

Rationell geometri präglar The Quest, ett nyligen färdigställt hus för ett pensionerat par på en skogstomt med utsikt över ett naturskyddsområde nära Swanage på sydkusten. En precist detaljerad Mies-liknande paviljong svävande i landskapet i en utkragning över en stödmur i sten som avgränsar en dold parkeringsplats. En trappa leder upp till huvudentrén. Bjälklagets och takets betongskivor fungerar som en balk som fylls ut med utfackning av trä som lämnar betongkonstruktionen synlig. Det utforskar känsligt materialens och tomtens potential samtidigt som det har en till synes självklar och elementär enkelhet.

Etablerat 2010 har det i dag fyra personer starka kontoret ambitioner att expandera. Därför arbetar Ström nu också i Sverige.

– Vi har tänkt på det en tid, säger Ström, men vårt första uppdrag kom av en tillfällighet. Vår beställare hade försökt med två svenska arkitekter men var inte nöjd. En av hans vänner, som var fastighetsutvecklare, kände till oss via sociala media och satte oss »

THE QUEST
PLAN 1:200

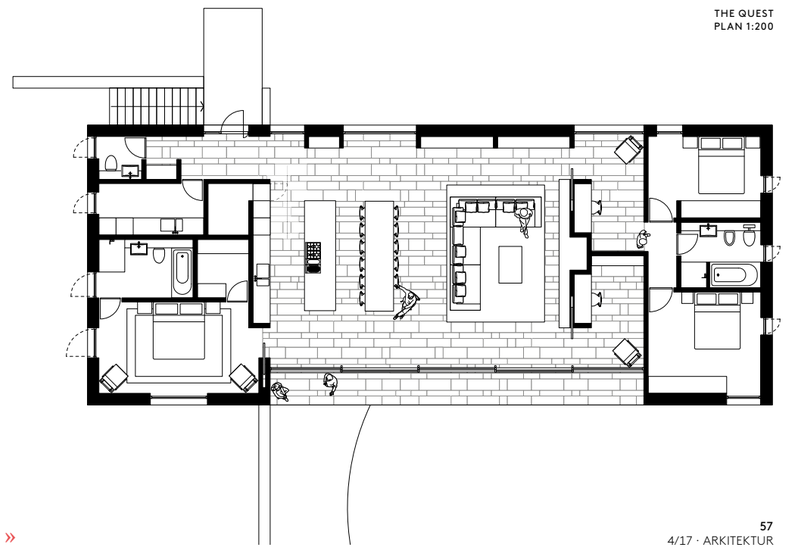

Föregående uppslag. Villan The Quest, i ett naturskyddsområde nära Swanage på Englands sydkust. The Quest är en paviljong som svävar i landskapet, i en utkragning över en stödmur i sten.
FOTO MARTIN GARDNER

Nedan. De två villorna Pyrus 9 och 10 i Stockholm fick Ström Architects bygglov för tidigare i år. De två villorna följer samma designspår, medan de varierar i storlek och materialval – till exempel är den ena ljus och den andra mörk.
ILLUSTRATION NUNO SILVA

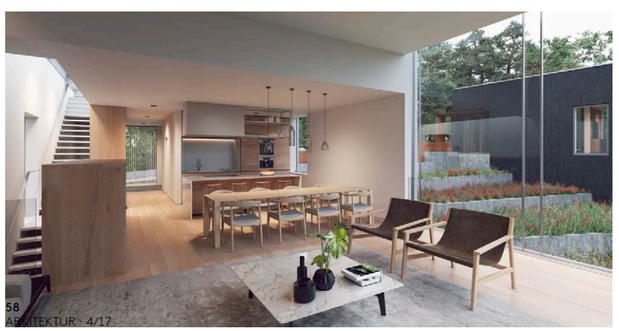

i kontakt. Vi gjorde ett utkast och han gillade det. Sedan fick vi i uppdrag att rita två andra villor i Stockholm.

Att arbeta i Sverige har varit en läroprocess som synliggjort skillnaderna mellan engelsk och svensk arkitektpraktik.

– I Sverige har arkitektrollen i viss mån blivit övertagen av byggnadsingenjörer, säger Ström.

– Svenska byggare är överraskade över hur mycket jag kan om konstruktion och byggande. I England försöker vi alltid samarbeta med ingenjörer och byggare för att tillsammans göra arkitektur. Svenska arkitekter måste ta tillbaka något av det ansvaret och det startar i utbildningen.

Historiskt sett har Sveriges jämlika politiska och sociala kultur också format dess arkitektur.

– Kvaliteten på formgivning i Sverige är generellt hög, säger Ström. Men topparna du hittar i England finns inte där. Arkitekter som Chipperfield och Foster gör fenomenala arbeten, och har inte några svenska motsvarigheter. Men England är mer drivet av kapitalismens krav, vilket – på gott och ont – får stjärnarkitekturen att frodas.

Som svensk som arbetar utomlands är Ström bestört över Englands beslut att lämna EU.

– Jag tycker det är katastrofalt, säger han. Vi bor i Europa och om vi oroar oss över immigrationen nu så vänta bara 50 år tills den globala uppvärmningen slagit till på allvar. Vi kan inte bara

Nedan. I Stockholmstrakten byggs just nu även den här villan av Ström.
ILLUSTRATION NUNO SILVA

hissa upp vindbryggan, vi måste hantera dessa problem tillsammans. Idén om Europa handlar inte bara om en gemensam marknad. Den är ett svar på andra världskriget och handlar om hur vi kan leva tillsammans.

– En del av mig är väldigt glad över att vara svensk, fortsätter han, eftersom vad som än händer så har jag ett svenskt pass som ger mig tillgång till Europa. I framtiden ser jag för mig större projekt i Sverige och sedan möjligheter att dra nytta av den erfarenheten i England.

Men trots Brexit-spöket föreställer sig Ström inte att flytta tillbaka till Sverige. Efter 22 år i England är han djupt brittisk.

– Sveriges befolkning är lika stor som Londons, säger han. Så dess arkitektvärld är väldigt liten och det skapar en viss enkelspårighet.

I stället får hans arbeten, genom sociala medier, alltmer uppmärksamhet långt bortifrån.

– Vi har för närvarande utmärkta förfrågningar från Gold Coast i Australien, North Island på Nya Zeeland och vi ska börja med ett hus i delstaten Rhode Island i USA. Folk bryr sig mycket mindre om avstånd nu för tiden och arkitekturen har alltid varit ett universellt språk. ○
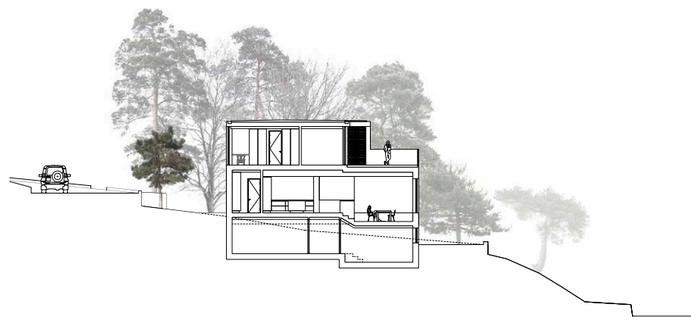
CATHERINE SLESSOR ÄR JOURNALIST OCH TIDIGARE CHEFREDAKTÖR FÖR ARCHITECTURAL REVIEW.
ÖVERSÄTTNING CLAES CALDENBY